Методична розробка

«Розвиток соціокультурної компетентності за допомогою емоційно-образних засобів в учнів середньої школи на уроках української мови і літератури з використанням дидактичного матеріалу»

Дрик Олени Анатоліївни,
учителя української мови та літератури,
кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії»,
педагогічне звання «учитель-методист»
гімназії №260 міста Києва

м. КИЇВ - 2026

ЗМІСТ

ВСТУП……. с. 3

РОЗДІЛ І. Розвиток соціокультурної компетентності в учнів за допомогою емоційно-образних засобів та практичне використання дидактичного матеріалу на уроках української мови і літератури… с. 5

РОЗДІЛ ІІ. Розробки дидактичного матеріалу, які спрямовані на розвиток соціокультурної компетентності за допомогою емоційно-образних засобів……... с. 8

ВИСНОВКИ…….. с. 29

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…… с. 30

Вступ

Відповідно до вимог нового державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти сучасна парадигма національної освіти в Україні ґрунтується на засадах діяльнісного і компетентнісного підходу. При цьому ця освітня концепція переносить акцент із накопичення теоретичних фактів на здатність учня практично застосувати знання у реальних життєвих ситуаціях.

Посилена увага до цього питання обумовлена рекомендаціями Ради Європи, що стосується відновлення освіти, наближення її до потреб суспільства.

Я вважаю, що одним із важливих складників під час вивчення української мови та літератури є використання дидактичного матеріалу, зміст якого пробуджує інтерес учнів до природи, яка створила наш світ. Адже краса природи дарує нам радість, любов, натхнення, відвертість, творчість. Цю концепцію досліджували С. Каплан, А. Мечеллі, М.Ньювенхуйсен. У своїх картинах змальовували природу українських степів, карпатських гір, річки Дніпро та затишних сільських хат найвідоміші художники: С. Васильківський, В. Орловський, А.Куїнджі, М.Пимоненко, С. Світославський, К. Білокур, М. Примаченко, І. Марчук, А.Криволап. Українська література надзвичайно багата на пейзажну лірику та глибоку філософську прозу про зв'язок людини з довкіллям: Т. Шевченко, Л. Українка, М. Коцюбинський, О. Довженко, Г. Тютюнник, М. Рильський, П. Тичина, В. Сосюра.

Людина від природи бере не тільки все необхідне для свого існування, здоров’я, розвитку, а й ще заряджає себе позитивними емоціями. Увібравши чарівну її красу, таємничість, неповторність , зможемо доторкнутися до вічних цінностей та поетичної джерелиці, бо краса природи і художнє слово мають надзвичайну духовну силу. І від того , чи будуть вони панувати у світі, залежить наше прийдешнє. Художнє слово на тлі природи й чулості душі навчає самостійно мислити, висловлювати свої міркування, формує духовний світогляд, уміння адаптуваватися в соціумі, забезпечує емоційний стан та психічне здоров’я.

Актуальність теми обумовлюється необхідністю духовного відродження та формування в молодого покоління моральних пріоритетів, поваги до загальнолюдських цінностей та турботу про природу, яка забезпечує життя людині. Для цього важливим є використання дидактичного матеріалу, який дозволятиме педагогам не лише давати теоретичні знання та практичні вміння їх використовувати, а й розвиває у дітей соціокультурні компетентності й позитивні емоції.

Об’єкт дослідження – використання дидактичного матеріалу для розвитку соціокультурної компетентності та бачення краси художнього слова, пов’язаного з природою на уроках української мови і літератури.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні питання, які розвивають соціокультурну компетентність та позитивні емоцій у здобувачів освіти в

процесі використання дидактичного матеріалу на уроках української мови і літератури.

Мета – запропонувати практичні підходи розвитку соціокультурної компетентності та емоційної образності в учнів з використанням дидактичного матеріалу на уроках української мови і літератури.

ЗАВДАННЯ:

- визначити теоретичний зміст поняття соціокультурної компетентності;
- обґрунтувати необхідність соціокультурної компетентності;
- запропонувати дидактичний матеріал, який сприятиме розвитку соціокультурної компетентності та позитивних емоцій.

РОЗДІЛ І. Розвиток соціокультурної компетентності в учнів за допомогою емоційно-образних засобів та практичне використання дидактичного матеріалу на уроках української мови і літератури

Соціокультурна компетентність – це сукупність знань, умінь і навичок, які є необхідними для спілкування відповідно до соціальних і культурних норм поведінки. Проблемі формування соціокультурної компетентності та лінгвосоціокультурного підходу до вивчення мовознавчих дисциплін присвячені праці В.Бадер, М.Вашуленка, А.Галенка, Н.Голуб, О.Горошкіної, Т.Грубої, В.Дрозд, С.Єрмоленко, С.Карамана, В.Кононенка, О.Кучерук, Л.Мацько, О.Неживого, Г.Онкович, М.Пентилюк, О.Семеног, М.Стахів, В Ужченка, А.Ярмолюк та інших.

Соціокультурна змістова лінія органічно поєднує мовний і мовленнєвий матеріал шкільного курсу, про це наголошено в Концепції вивчення української мови. У програмі виділено ідейну основу пізнання світу й тотожності особистого «Я», опанування національних і загальнолюдських культурних і духовних цінностей, що сприяють розвиткові особистості, входженню її в соціум.

Реалізація методики розвитку соціокультурної компетентності учнів у процесі навчання передбачає використання системи засобів:

- навчальних програм;
- методичних комплексів;
- навчально-методичних посібників.

Саме дидактичний матеріал, різні види роботи з ним, які поєднуються з усіма методами навчання, сприяють успішному розвитку мовних умінь і навичок, збагачують інтелектуальну й емоційну сферу учня, формують його моральні переконання , сприяють умінню додержуватись норм літературної виразної мови, навчають майстерно нею користуватись, дають можливість осмислити свою належність до соціуму, розумінню готовності до соціальних відносин і міжособистісних взаємодій, бути культурною людиною.

Особливо актуальним є застосування дидактичного матеріалу на уроках української мови та літератури, адже підвищується ефективність усвідомлення програмного матеріалу, урізноманітнюється навчальна діяльність, вносяться елементи цікавості.

Дидактичний матеріал – особливий тип наочного навчального посібника, картки, таблиці, набори карток з текстом, цифрами або малюнками, які роздаються учням для самостійної роботи в класі та вдома.

Дидактичний матеріал – це форма навчання, виховання і розвитку дітей, який розвиває спостережливість, увагу, пам’ять, мислення, кмітливість. Тому їх можна використовувати під час вивчення будь-якої теми.

Щоб дидактичний матеріал був ефективним і давав бажані результати, звертається увага на такі вимоги: дидактичний матеріал добирається з урахуванням закономірностей і принципів вивчення мови, залежно від теми, мети і завдань. Відбір дидактичного матеріалу та різні види роботи з ним

мають допомогти дітям усвідомити мову як матеріал передачі думки, вираження образності власного мовлення, соціокультурної та духовної цінностей.

Отже, дидактичний матеріал має відповідні вимоги:

- відповідати навчальній програмі;
- задовольняти дидактичні принципи навчання, виховні, пізнавальні;
- завдання мають бути не надто легкими, проте не дуже складними;
- відповідати віковим особливостям учнів;
- бути різноманітними;
- відповідати нормам літературної мови, розкривати лексичне багатство мови, стилістичну доцільність;
- застосовувати зв'язний текст, який має не тільки навчальний ефект , але й виховні можливості.
- текст має бути різних мовних стилів з різних галузей знань, що значно збагачує інтелектуальний рівень учнівської молоді.

Дидактичний матеріал можна використовувати на будь-якому етапі уроку: вивченні нового матеріалу, формуванні умінь і навичок, закріпленні.

На початку уроку дидактичні завдання збуджують інтерес учнів, привертають увагу до теми.

На етапі актуалізації знань - мають репродуктивний характер, коли учні відтворюють вивчений матеріал. На етапі засвоєння нового матеріалу пропонуються завдання частково-пошукового характеру, конструктивного. Учитель на цьому етапі формує у школярів уявлення про значимість якісного виконання завдання.

Під час закріплення і повторення навчального матеріалу плануються дидактичні завдання пошукового характеру. Учні вчаться моделювати, аналізувати та робити висновки. Позитивні взаємовідносини, вміння розподілити матеріал позитивно, впливають на активізацію навчальної діяльності учнів.

На етапі контролю знань можна застосовувати дидактичні завдання творчого характеру. Акцент на творчості передбачає зацікавленість учасників у кінцевому результаті.

Дидактичний матеріал, об'єднаний певною тематикою, в комплексі ілюструє явище, допомагає учням цілісно сприйняти його. Важливо використовувати тематичні блоки для реалізації як мовної, так і мовленнєвої змістових ліній. Необхідно проявляти послідовність у доборі завдань, вправ, наочності, а також у застосуванні технічних засобів. Це може бути використання системи текстів певної тематики, які повинні наповнювати освітній зміст соціокультурної лінії. При доборі текстів необхідно враховувати індивідуальні та вікові особливості дитини.

Навчання української мови та літератури ефективне, якщо на кожному уроці створені умови для формування досвіду пізнавальної діяльності особистості, засвоюються мовні і мовленнєві знання, розвиваються навчальні комунікативні вміння і навички, різні способи практичної й творчої

діяльності, інтеграція теоретичного і практичного змісту освіти, моделювання контекстного навчання предметного й соціального змісту життя, виховується прагнення до точності, виразності, образності власного висловлювання, ціннісного ставлення до навколишнього середовища.

Практичні завдання пробуджують в дітях бажання мислити і творити, досліджувати й аналізувати, самовдосконалюватися і досягати успіху.

Для розвитку учнів допомагатимуть такі зразки текстів, завдань, вправ, які мають високий навчально-виховний потенціал. Реалізація соціокультурної змістової лінії передбачає не лише набуття учнями певних знань, необхідних для спілкування, а й виправдане їх використання в житті.

Ефективні види роботи збуджують інтерес до процесу навчання.

Акцентується увага на те, що методика викладання має бути насичена прийомами, що сприяють розвитку самостійності, дослідницьких умінь, інформаційної грамотності учнів. Перспективним є використання діяльнісного підходу, уміння виконувати експеримент, різноманітні види самостійних робіт, уміти спостерігати, самостійно отримувати й переробляти інформацію, уміло володіти інформаційно-комунікативними технологіями.

У методичній розробці розкривається практична складова соціокультурної компетентності з використанням авторського мистецтва художнього слова, пов’язаного з природою.

Поданий дидактичний матеріал має велике значення для розвитку мовлення, допитливості, спостережливості, спрямований на збагачення та поглиблення знань школярів з української мови і літератури.

РОЗДІЛ ІІ. Розробки дидактичного матеріалу, які спрямовані на розвиток соціокультурної компетентності за допомогою емоційно-образних засобів

На уроках, мови та літератури практикую використання різноманітного дидактичного матеріалу, що містить різні завдання, які викликають позитивні емоції, експресію, бачення краси мистецтва слова , пов'язаного з природою. Вважаю,що це сприяє підвищенню творчої діяльності учнів, розширенню їхнього кругозору, формуванню духовності. Робота з дидактичним матеріалом створює позитивну мотивацію, бажання знати матеріал. Самостійна робота додає впевненості в своїх силах, зумовлює самореалізацію особистості.

Так, наприклад, на уроках української мови та літератури застосовую відповідний дидактичний матеріал.

Українська мова
8 клас
Звертання
Картка № 1

Складіть речення так, щоб було звертання. Виділіть граматичну основу. Визначте роль звертань у реченні. Визначте тип речень. Сформулюйте тему та ідею тексту.

Планета Земля у нас єдина, і якщо ми знищимо природу, ми всі загинемо, бо люди є частиною природи, хоча часто про це забувають.

Найбільше на здоров'я українців впливає забруднене повітря. Щорічно по всій Україні в атмосферу виділяється 17 млн. шкідливих речовин. Крім того, деякі з цих речовин мають величезний вплив на зміну клімату, а, відтак, і на погіршення здоров'я.

Крім того, у багатоводній Україні все ж є проблеми з питною водою. Адже більшість джерел сьогодні забруднюють різного роду підприємства та й самі мешканці країни. Саме тому, запаси водних ресурсів на одного українця складають 1, 8 кубометрів в рік, а це чи не найнижчий показник у Європі.

Люди, підприємці.., автомобілісти, громадяни…тощо.

Картка 2

Складіть речення так, щоб було звертання. Виділіть граматичну основу. Визначте роль звертань у реченні. Визначте тип речень. Сформулюйте тему та ідею тексту.

Сьогодні ми розуміємо, що природа чудово обійдеться без нас, а от ми без неї – ні. Чисте повітря, яким ми дихаємо, вода, яку п'ємо, і навіть наш настрій залежить від здоров'я довкілля. Прогулянка лісом здатна знижувати рівень стресу та покращувати роботу мозку – це науковий факт.

Люди, підприємці.., автомобілісти, громадяни…тощо.

Картка 3

Перебудувати речення так, щоб підмети стали звертаннями. Виділити граматичні основи.

- Школярі дотримуються правил поведінки біля водоймища.
- Восьмикласники цікавляться природними ресурсами України.
- Учні старанно вивчають навколишнє середовище.

Картка № 4

1.Складіть речення, щоб дані слова були звертаннями.

2.Зробіть синтаксичний розбір двох речень. Батьківщина, червона калина, слово, пісня, життя

Односкладні речення

Називні

Картка № 1

1.Які асоціації викликає у вас зображення? За ілюстраціями скласти називні речення (2-3).

2.Підкреслити граматичну основу, визначити, чим вона виражена.

Картка № 2

1.Які асоціації викликає у вас зображення? За ілюстраціями скласти називні речення (2-3).

2.Підкреслити граматичну основу, визначити, чим вона виражена.

Картка № 3

1.Які асоціації викликає у вас зображення? За ілюстраціями скласти називні речення (2-3).
2. Підкреслити граматичну основу, визначити, чим вона виражена.

Картка № 4

1.Які асоціації викликає у вас зображення? За ілюстраціями скласти називні речення (2-3).
2. Підкреслити граматичну основу, визначити, чим вона виражена.

Картка № 5

1.Які асоціації викликає у вас зображення? За ілюстраціями скласти називні речення (2-3).
2. Підкреслити граматичну основу, визначити, чим вона виражена.

Картка № 6

1.Які асоціації викликає у вас зображення? За ілюстраціями скласти називні речення (2-3).
2.Підкреслити граматичну основу, визначити, чим вона виражена.

Картка № 7

1.Які асоціації викликає у вас зображення? За ілюстраціями скласти називні речення (2-3).
2.Підкреслити граматичну основу, визначити, чим вона виражена.

Картка № 8

1.Які асоціації викликає у вас зображення? За ілюстраціями скласти називні речення (2-3).
2.Підкреслити граматичну основу, визначити, чим вона виражена.

Картка № 9

1.Які асоціації викликає у вас зображення? За ілюстраціями скласти називні речення (2-3).
2.Підкреслити граматичну основу, визначити, чим вона виражена.

Картка № 10

1.Які асоціації викликає у вас зображення? За ілюстраціями скласти називні речення (2-3).
2.Підкреслити граматичну основу, визначити, чим вона виражена.

Картка № 11

1.Які асоціації викликає у вас зображення? За ілюстраціями скласти називні речення (2-3).
2.Підкреслити граматичну основу, визначити, чим вона виражена.

Картка № 12

1.Які асоціації викликає у вас зображення? За ілюстраціями скласти називні речення (2-3).
2.Підкреслити граматичну основу, визначити, чим вона виражена.

8 клас

Означено-особові речення

Картка № 1

1.Розглянути ілюстрації. Скласти означено-особові речення. Визначити граматичну основу і чим вона виражена. Пояснити, чому речення називаються означено – особовими.
2. Розфарбувати ілюстрації.

Картка № 2

1.Розглянути ілюстрації. Скласти означено-особові речення. Визначити граматичну основу і чим вона виражена. Пояснити, чому речення називаються означено – особовими.
2. Розфарбувати ілюстрації.

Картка № 3

1.Розглянути ілюстрації. Скласти означено-особові речення. Визначити граматичну основу і чим вона виражена. Пояснити, чому речення називаються означено – особовими.

2. Розфарбувати ілюстрації.

Картка № 4

1.Розглянути ілюстрації. Скласти означено-особові речення. Визначити граматичну основу і чим вона виражена. Пояснити, чому речення називаються означено – особовими.

2. Розфарбувати ілюстрації.

Картка № 5

1.Розглянути ілюстрації. Скласти означено-особові речення. Визначити граматичну основу і чим вона виражена. Пояснити, чому речення означено-особові.

2. Розфарбувати ілюстрації.

Картка № 6

1.Розглянути ілюстрації. Скласти означено-особові речення. Визначити граматичну основу і чим вона виражена. Пояснити, чому речення називаються означено-особовими.

2. Розфарбувати ілюстрації.

Картка № 7

1.Розглянути ілюстрації. Скласти означено-особові речення. Визначити граматичну основу і чим вона виражена. Пояснити, чому речення називаються означено – особовими.

2. Розфарбувати ілюстрації.

Картка № 8

1.Розглянути ілюстрації. Скласти означено-особові речення. Визначити граматичну основу і чим вона виражена. Пояснити, чому речення називаються означено-особовими.

2. Розфарбувати ілюстрації.

8 клас

Інфінітивні реченні

Картка № 1

1.За репродукцією картини художника Миколи Пимоненка скласти інфінітивні речення (2-3). Зробити їх синтаксичний розбір.

2. Усно опишіть картину
(Що відбувається на картині?
Чому я так думаю?
Де і коли відбуваються події?
Розкажи про об’єкти, зображені на картині.
Визнач кольори і їх роль.
Яка основна думка картини?)

«Сінокіс» Микола Пимоненко

Картка № 2

1.За репродукцією картини художника Миколи Пимоненка скласти інфінітивні речення (2-3). Зробити їх синтаксичний розбір.

2. Усно опишіть картину
(Що відбувається на картині?
Чому я так думаю?
Де і коли відбуваються події?
Розкажи про об’єкти, зображені на картині.
Визнач кольори і їх роль.
Яка основна думка картини?)

«Жнива в Україні» Микола Пимоненко

Картка № 3

1.За репродукцією картини художника Миколи Пимоненка скласти інфінітивні речення (2-3). Зробити їх синтаксичний розбір.

2. Усно опишіть картину
(Що відбувається на картині?
Чому я так думаю?
Де і коли відбуваються події?
Розкажи про об’єкти, зображені на картині.
Визнач кольори і їх роль.
Яка основна думка картини?)

«Брід» Микола Пимоненко

Картка № 4

1.За репродукцією картини художника Миколи Пимоненка скласти інфінітивні речення (2-3). Зробити їх синтаксичний розбір.

2. Усно опишіть картину
(Що відбувається на картині?
Чому я так думаю?
Де і коли відбуваються події?
Розкажи про об’єкти, зображені на картині.
Визнач кольори і їх роль.
Яка основна думка картини?)

«По воду» Миколи Пимоненка

Картка № 5

1.За репродукцією картини художника Миколи Пимоненка скласти інфінітивні речення (2-3). Зробити їх синтаксичний розбір.

2. Усно опишіть картину
(Що відбувається на картині?
Чому я так думаю?
Де і коли відбуваються події?
Розкажи про об’єкти, зображені на картині.
Визнач кольори і їх роль.
Яка основна думка картини?)

«З лісу» Микола Пимоненко

Картка № 6

1.За репродукцією картини художника Миколи Пимоненка скласти інфінітивні речення (2-3). Зробити їх синтаксичний розбір.

2. Усно опишіть картину
(Що відбувається на картині?
Чому я так думаю?
Де і коли відбуваються події?
Розкажи про об’єкти, зображені на картині.
Визнач кольори і їх роль.
Яка основна думка картини?)

«Гуси додому» Микола Пимоненко

Картка № 7

1.За репродукцією картини художника Миколи Пимоненка скласти інфінітивні речення (2-3). Зробити їх синтаксичний розбір.

2. Усно опишіть картину
(Що відбувається на картині?
Чому я так думаю?
Де і коли відбуваються події?
Розкажи про об’єкти, зображені на картині.
Визнач кольори і їх роль.
Яка основна думка картини?)

«Суперники» Микола Пимоненко

Картка № 8

1.За репродукцією картини художника Миколи Пимоненка скласти інфінітивні речення (2-3). Зробити їх синтаксичний розбір.

2. Усно опишіть картину
(Що відбувається на картині?
Чому я так думаю?
Де і коли відбуваються події?
Розкажи про об’єкти, зображені на картині.
Визнач кольори і їх роль.
Яка основна думка картини?)

«Суперниці» («Біля колодязя») Микола Пимоненко

Українська мова
9 клас
Робота в групах
Складнопідрядні речення з підрядними означальними, з підрядними з'ясувальними

I група

1.Записати речення, визначити граматичну основу, з'ясувати, на які питання відповідають складнопідрядні речення з підрядними означальними, з підрядними з'ясувальними. Скласти схему.
2.Прочитати матеріал підручника
3.Яка важлива ознака складнопідрядного речення?

Художниця відкрила для себе світ, якого раніше не помічала.
Забувається, що з труда розум починається.

II група

1.Записати речення, виділити граматичну основу, частини речення, засоби зв'язку. Як розрізнити сполучники і сполучні слова.
2.Визначити структуру складнопідрядних речень з підрядними означальними з підрядними з'ясувальними. Скласти схему.
3.Які розділові знаки вживаються між частинами складнопідрядних речень з підрядними означальними, з підрядними з'ясувальними?

Щасливий майстер, що з тяжкої брили прекрасну постать висікав на радість людям.
Бачиш, хлопче, що нової корисної справи можна навчитись.
Те, що сила не візьме, розум переможе.

III група

1.Записати речення, виділити граматичну основу, засоби зв'язку, частини речень. Скласти схему.
2.Дослідити, до яких слів речення у головному реченні відноситься складнопідрядне речення з підрядним означальним, підрядним з'ясувальним. Використати схему.

Ніколи не думайте, що ви уже все знаєте.
Наука відкриває нові шляхи, по яких людина піде далі.

9 клас
Українська мова
Складнопідрядні речення з підрядними місця, часу

I група

1.Запишіть речення, визначте граматичну основу, будову речення.
2.Зязсуйте, на які питання відповідає підрядна частина складнопідрядного речення. На що вказує? Які засоби зв'язку існують між частинами речення?
3.Складіть схему.
Україна моя починається там, де доля моя усміхається.
Україно, рідна Батьківщино, доки жити буду, доти славитиму тебе.

II група

1.Запишіть речення, визначте граматичну основу.
2.Зясуйте структуру складнопідрядних речень та вид підрядних. Складіть схему.
3.Поясніть вживання розділових знаків.
Далеко за обрієм, де шумлять хліба, відкриваються таємниці рідного краю.
Рідний край у тебе в серці, поки спогад ще не гине.

III група

1.Запишіть речення. Зробіть їх синтаксичний розбір. Складіть схему.
2.Зробіть висновок, до яких складнопідрядних обставинних речень
належать дані речення і чому?
3. Складіть узагальнюючі схеми:
- Складнопідрядні речення з підрядними місця.
- Складнопідрядні речення з підрядними часу.
Там, де рідні кожна стежка і стеблина, бродять мої думи і пісні.
З тих пір, коли прилетіли лелеки, минуло всього кілька днів.

Українська література
До теми. «Віршова форма»
Практична робота

Картка № 1

1.Запишіть строфу вірша. Визначте віршовий розмір. Римування, види рим (чоловіча, жіноча).
2.Визначте основну думку поезії **Олени Дрик «Осінь».**

Осінь

Горять яскраво яблука червоні,
Духмяний вітер шелестить в траві,
Осіння пісня лине в піднебессі,
Бо вже курличуть в небі журавлі.

Настануть дні холоднії, короткі,
Та не забути нам багряної краси.
Нехай мороз малює візерунки
На спогад про осінні щедрі дні.

(Малюнок учениці гімназії №260 м. Києва)

Картка № 2

1.Запишіть строфу вірша. Визначте віршовий розмір. Римування, види рим (чоловіча, жіноча).

2.Визначте художні засоби в поезії **Олени Дрик «Ранок на морі».**

Ранок на морі

Море тихо спочиває,
Ледь помітний бриз гуляє.
Ранок ніжиться, ще спить
Промінь сонця лиш горить.

Він доріжку прокладає -
Золоте проміння грає.
Скоро сонечко вже зійде -
Темна фарба не підійде.

Тільки та, що є блакить.
З небом зіллється умить –
І заграють кольори
В морі, в небі, і в душі.

Картка № 3

1.Запишіть строфу вірша. Визначте віршовий розмір. Римування, види рим (чоловіча, жіноча).

2.Визначте художні засоби в поезії **Олени Дрик «Золота Осінь».**

Золота Осінь

Золоту обнову осінь одягла,
Заглянула в річку – і журба взяла.
Дивиться і плаче - в розпачі вона:
Гарна одежина, але не тривка.

(Малюнок учениці гімназії №260 м.Києва)

Картка № 4

1.Запишіть строфу вірша. Визначте римування, види рим (чоловіча, жіноча).
2.Визначте художні засоби в поезії **Олени Дрик «Колискова».**

Колискова

Вечір тихо в хату стука:
В хаті дитинча мале,
Мама спатоньки кладе:

-Люлі, люлі, люлі,
Прилетіли гулі.
Стали гулі гоготати
І мале дитя гойдати.

А Дрімота біля печі сіла й позіхає,-
І маленьке немовлятко очі закриває.
Сон підкрався до маляти і приліг на ліжечко.
Гладить ніжною рукою рученьки і ніженьки:

-Спи, малятко, спочивай,
В снах казкових виростай.

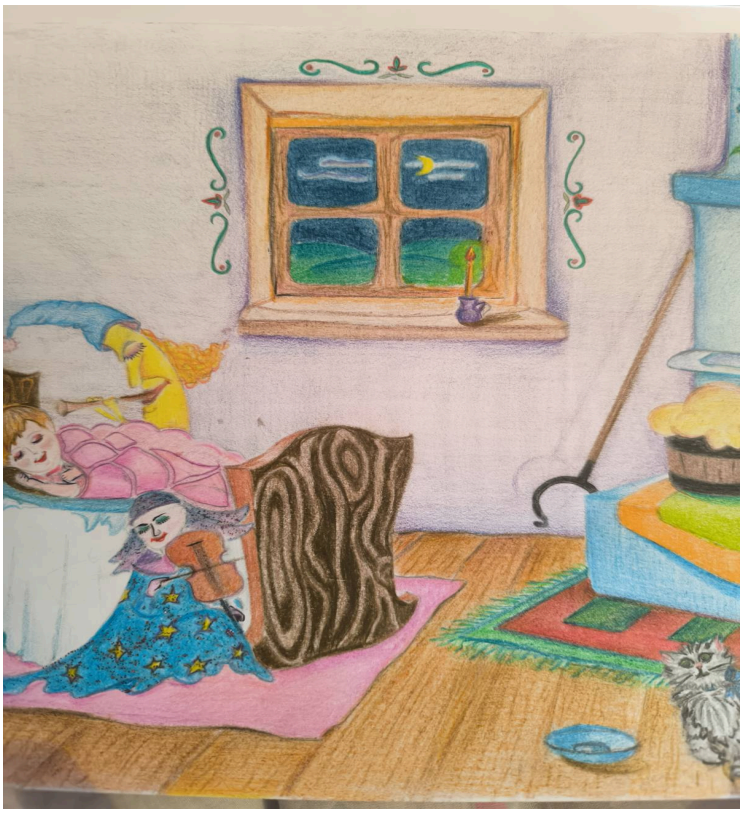

(Малюнок учениці гімназії №260 м. Києва)

Картка № 5

1.Запишіть строфу вірша. Визначте віршовий розмір. Римування, види рим (чоловіча, жіноча).

2.Визначте основний мотив поезії **Олени Дрик «Диво-птахи».**

Диво-птахи

Сіли птахи на подвір’я -
Сині очі, синє пір’я,
Дивний голос, дивна мова -
Лине пісня загадкова.

Голову нахилять, крилами ведуть -
Сонячне мереживо із промінь плетуть.
Кличуть за собою, манять в далечінь,
У країну казки, в синю височінь.

Як би не хотілось в казку полетіти,
Та ніяк не зможу з ними долетіти.
Хто пройшов дорогу, шлях свого життя,
Тому вже не буде назад вороття.

(Малюнок учениці гімназії №260 м. Києва)

Картка № 6

1.Запишіть строфу вірша. Визначте віршовий розмір. Римування, види рим (чоловіча, жіноча).

2.Визначте художні засоби в поезії **Олени Дрик «Засмутилася Зима».**

Засмутилася Зима

Як важко дихає бабусенька Зима,
Уже старенька, сили втратила вона.
Уся згорбатилась, клюку собі взяла,
Пошкандибала в ліс і сумно погляда,
Як б'є струмок з живого джерела.

А сонце без жалю все припіка.
Розкішна шуба стала, мов із решета.
І крапає з її очей мутна сльоза
На першу квітку, що з-під снігу проросла.
-Крап-крап,- розтанув сніг і скрізь дзюрчить вода.

(Малюнок учениці гімназії №260 м. Києва)

Картка № 7

1.Запишіть строфу вірша. Визначте римування, види рим (чоловіча, жіноча).

2.Визначте художні засоби, мотив поезії **Олени Дрик «Диня і Кавун».**

Диня і Кавун

У городі за тинком
Сперечалась Диня з Кавуном:

-Я така духмяна й гарна,
В жовту шкіру вбрана,
Сонечко на мене схоже,
А ти, що за небоже?
Ти ж рябий, зелений,
Де тобі до мене?

Їй Кавун у відповідь:

- Я зелений лиш на вид.
Мене спробуй скуштувати-
Спрагу зможеш вгамувати.

Доки вони сперечались –
Діти біля них зібрались.
Обережно їх взяли
І до столу подали.

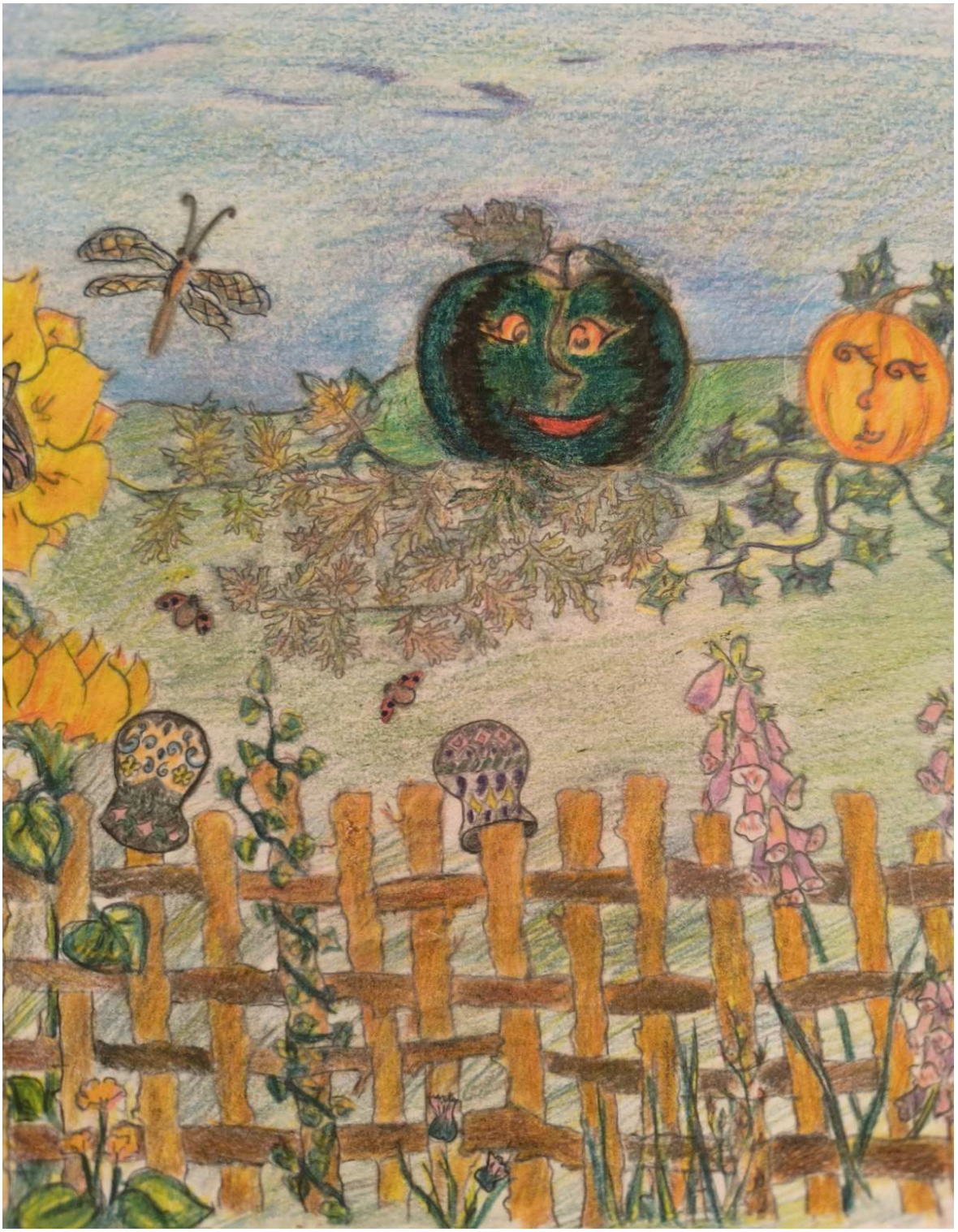

(Малюнок учениці гімназії №260 м. Києва)

ВИСНОВОК

Навчання української мови і літератури з використанням дидактичного матеріалу актуальне й обумовлене тим, що в ньому закладені великі можливості для якісного навчання.

Дидактичний матеріал набуває особливого значення і здатен сприяти розвитку власних мотивів здобувача освіти до навчання, позитивного ставлення до вивчення української мови та літератури; соціокультурних, духовних компетентностей, корекції умінь і навичок . Емоційне залучення матеріалу знімає страх помилки та підвищує мотивацію. Образи , що викликають відгук (радість, здивування, співпереживання), закарбовуються в пам’яті міцніше, ніж сухі правила.

Наявні мережеві, SMART інструментальні засоби дають змогу вчителю створювати авторські дидактичні електронні ресурси відповідно до потреб конкретного уроку. У даній роботі увага актуалізувалася до живої книги – Природи. Природа – це не просто декорація для нашого життя, це та книга, яку ми лише починаємо читати. І саме нашим учням належить навчитися жити з нею в абсолютній гармонії. Зв'язок природи з художнім словом – малює картину життєствердження.

Матеріали роботи можуть бути використані педагогами на уроках української мови і літератури.

Список використаних джерел

1.Вольнова Л.М. Соціокультурна компетентність як складова підготовки студентів-майбутніх фахівців системи діяльності «Людина – людина.»// Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова: [збірник наук. праць.].-Випуск 28 (52).-НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009.-С.137-145.-(Серія №12.Психологічні науки). Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (проєкт)
2.Глазова О.П.Українська мова: підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів.-Київ: Видавничий дім «Освіта «Освіта», 2014.
3.Коростіль Л.А. Покоління Z: пошук способів педагогічної взаємодії
4.Кузьменко А.Ю. Дидактичні проблеми підручникотворення в педагогічній спадщині
5. Пометун О.І. Педагогічні засади освіти сталого розвитку в українській школі// Український педагогічний журнал.-2015. № 1.-с.171-182.
6.Терещенко І.І. Ідея всебічного розвитку особистості у теоретичних та практичних аспектах соціальної роботи
7.Чавдаров С.Х.Методика викладання української мови(граматики і правопису) в середній школі / С.Х.Чавдаров – К.-Х.: Рад. школа, 1939.-1-у вид.-183 с.; 1941.-2-у вид.-204с.;1946.-3-є вид.-210 с.

Інтернет ресурси

1.Бусел Інна . Формування духовної компетентності учнів на основі християнських моральних цінностей. innabusel.blogspot.com › 2016/10 › blog-post_20
2.Емпауермент-педагогіка-освіта для сталого розвитку: https:naurok.com.ua
3.С.Х.Чавдарова: email: kuzanya@i.ua